

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑๑/๒๕๕๐

วันที่ ๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

- มาตรา ๒ และมาตรา ๔ อยู่ในหมวด ๑ ว่าด้วยบททั่วไป โดยมาตรา ๒ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงหลักการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลว่าย่อมได้รับความคุ้มครอง ซึ่งเป็นการวางหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ

- มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่ให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนมีอยู่ติดตัว มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการทั่วไปในการรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ยินยอมให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิ

และเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งยินยอมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ส่วนวรรคสาม และวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงการให้สิทธิและเสรีภาพ และสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐในการใช้สิทธิ ซึ่งเป็นการบัญญัติเพิ่มหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงไม่เกี่ยวกับประเด็นตามคำร้อง

- มาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ อยู่ในหมวด ๑๐ ว่าด้วยศาล โดยมาตรา ๑๕๗ อยู่ใน ส่วนที่ ๑ บททั่วไป วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่กล่าวถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษา อรรถคดี ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และใน พระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็เป็น “กฎหมาย” ตามความหมายในมาตรา ๑๕๗ นี้ด้วย ส่วนวรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงความเป็นอิสระของ ผู้พิพากษาและตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้ง วรรคสามและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการโยกย้ายผู้พิพากษาและตุลาการ และห้ามมิให้ผู้พิพากษาและตุลาการเป็น ข้าราชการการเมืองหรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้ง มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๓ ว่าด้วยศาลยุติธรรม กล่าวถึงลำดับชั้นของ ศาลยุติธรรมว่ามีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายอื่น ซึ่งหมายความว่า โดยปกติการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ของศาลยุติธรรมจะดำเนินการไปตามลำดับชั้นศาล เว้นแต่ในกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น มาตรา ๒๑๕ จึงมิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่คู่ความที่จะต้องดำเนินคดี ในศาลยุติธรรมให้ครบทั้งสามชั้นศาล เพราะกฎหมายอาจบัญญัติให้ศาลแต่ละศาลมีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีเป็นกรณีพิเศษหรือให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นที่ยุติในศาลหนึ่งศาลใดก็ได้ ส่วนมาตรา ๒๑๕ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของ ศาลฎีกา ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งแต่อย่างใด

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยกำหนดให้ผู้อุทธรณ์จัดทำอุทธรณ์เป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้น

ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย เงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ผู้อุทธรณ์นำมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ นั้น เป็นเงินที่วางไว้เพื่อประกันว่าหากในที่สุดศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบชำระค่าธรรมเนียมแทนคู่ความที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมที่ได้ออกใช้ก่อนจากเงินที่ผู้อุทธรณ์วางไว้ได้ โดยผู้ชนะคดีไม่จำเป็นต้องดำเนินการบังคับคดี บทบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่คู่ความทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยในศาลชั้นต้นที่เป็นฝ่ายอุทธรณ์อย่างเท่าเทียมกัน ที่ผู้ร้องได้โต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นบทบัญญัติที่ขัดขวางการนำคดีขึ้นสู่ศาลให้ครบทั้งสามชั้นศาลนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งที่ผู้อุทธรณ์ต้องนำมาวางศาลเป็นเงินคนละส่วนกับค่าขึ้นศาลในชั้นอุทธรณ์ เงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งที่ผู้อุทธรณ์ได้นำมาวางศาล หากศาลพิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ชนะคดี ผู้อุทธรณ์ก็จะมีสิทธิที่จะได้รับเงินนี้คืนไป การวางเงินดังกล่าวไม่ถือว่าผู้อุทธรณ์ได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นไปแล้ว ในขณะที่ยังมีสิทธิที่จะยื่นอุทธรณ์ เพราะคู่ความฝ่ายที่ชนะคดีในศาลชั้นต้นยังมิได้รับเงินดังกล่าว จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ยื่นตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิใช่บทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ หากแต่เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ของการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งเท่านั้น เพราะหากไม่มีการอุทธรณ์ผู้อุทธรณ์ต้องชดใช้เงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งที่ชนะคดีตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นอยู่แล้ว และตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์กลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ผู้อุทธรณ์ก็ย่อมมีความรับผิดชอบในเงินค่าธรรมเนียมนั้นอยู่ การวางเงินค่าธรรมเนียมจึงไม่ใช่เป็นการจำกัดสิทธิหรือขัดขวางการดำเนินคดีให้ครบทั้งสามชั้นศาล ทั้งนี้ สิทธิของผู้ร้องในการดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกานั้นมิได้สูญเสียไปเพราะการที่ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องชดใช้ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นมาวางศาลก่อน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ จึงไม่ใช่บทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิหรือขัดขวางในการดำเนินคดีให้ครบทั้งสามชั้นศาลตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง

อนึ่ง พิจารณาเห็นด้วยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๘ "ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐" มาตราใด ๆ เลย

นายเฉลิมพล เอกอรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ